

1

Xo tsoma ke modirō o o ratêxaxo xa xolo xo baxešo. Modirō wo wa xo tsoma xa o swarwe ka tsōxō letee xaxešo. Xe xo yo tscngwa fêla 'phôôfôlô tša xo lewa (sešebô), xo tšwa thaka ya thsoxana, mampya a kxobothwa xomme xwa lla thōka, mme mohlang wo xa xo tšewe ditswatiki xobane tšōna di kxōna xo kxatše dinonyane.

Ke xore ka leo letsatsi xo tšewa dikwidinyane. Xe xo thōngwa xo dirwa lenaka mme xwa thwe ntêê, mme mampya a thšaka-thšaka ka pela lōna naka le di thšaula mesela xo letšwa melotšana xo thwe swi-swi-swi-swi-swi.

2

Tšōna di dupa titiana se sengwê le se sengwê di dutše di letša dinkô di re "foro-foro" mo phôôfôlô e bexo e robetšexo. Xa tee-tee mmutla-morwa masekane o tla re: "xora-xora" xwa thwe souwe mme o tla ka wa bōna mampya xōna moo--e tla ba se-mphete ke xo fete-- mme o tla bōna masesedimo maphefo majêla kxareng, a tla o thšêla ka phefô wa ba wa bōna e ke xa o sa sepela le fase; mme bo-marolo malalêla ka nthaxô bōna ba šala ba re: we we-we we ka moraxô.

O tla tla o bōna "morwa masêkane kxwatha-kxwatha lebelô lehu ke šia la bo thōka, la bo-mpya lōna re tla no lepana." Mašimane a dutše a re: nke ke tlê ke o bônê, ka sekwidinyane, a ruthomola fase, kxwatha-kxwatha lebelô yêna a foša kōpyana e thšwanyana xodimo. Xa tee-tee selebnthši se tla dio re thaa xwe 'fêna' wa kwa xo šetše xo thwe, "ke leoto".

Ke moka xo tšwêla^w pele byalo, mme xe le phirima xo thwe: "Mabôrêla" byale bale ba xo se bolaê ba kxolelwa maotwana, xo a kxwetšanwa le mampya a newa maala, molodí o a lla xo boêlwa xaê; xe ba rata ba k bōna tsatsi le sa le xōna ba thōma xapê "peremetši" xo lebilwe xaê, ba tsama ba tsoma.

Xomme xe xo fihlilwe xaê xo tšewa diphôôfôlô tšela di a šimêlwa dingwê di a apewa kxorong, banna ba sexêla bašimanyana xwa yo tšewa maxôbê ka xaê nama ya jêlwa kuwa le kuwa.

Ye e šetšexo e a bewa e tla lewa xosasa, xapš engwé le tššona dikxalab š di tla hlwa di phura marapš mosexare xe ba šoma-šoma mo xaš.

4 Ko tsoma ka lesolš xšna ke modirš o moxolo, xapš lšna le swanetše xo laolwa mošatš. Ke xo re ka se sebaka xo na le phššfšlš yeo e nthšitšwexo ka taetšo ya dingaka xo tlo phoka tšeo di tlišaxo tsietse sethšabeng.

Ka se sebaka xo tsebišwa sethšaba ka moka xore xosasa xa iwa lesolong, mme xo nyakšxa phššfšlš ya xo šma e re. Byale e tla re e sa le ka mahwibe a banna motswiyo wa lla mme thaka ya thsoxana ya bothšxa ka xohle, xwa lebya felš mo xo tsebyaxo xore phššfšlš e byalo e a humanwa.

Le xšna ba thšma xo tsoma byalo ka mehleng, xo dirwa "peremetšš," mme xwa štwa xo bolawa diphššfšlš le dinonyana tšša mehuta-huta. Mono xaxešš ke lesolš la pula, xo nyakšxa phššfšlš yeo e bitšwa xore ke kololo" yšna e dula dithabeng tšše di kxolo tšša Mmaleoko. Phššfšlš ye xa se xe e tseba xo ratha le mafsika ke ntle o bšnš. Ba ya ba peremetšše thaka thsoxana Matebele xo lle sekwidinyane e le "Nthakene" kamo le kamo xo lebilwe kowa Mmaleoko xo bo-Ntsotsodi, xo bo-Thaba-Phaswa, xo bo Moxolo-sedikwe le kowa Tlapena-la-Mathari xa bo-Bronkhorst 'Buru la mohumš (Rra-pšš).

Mme xo tla pštwa thaba kamo le kamo xo nyakwa yšna kštswana thaba talalana mafsika. Ka xo ponya xa leihlš e tla re: "feke" xwe mekxošš xwe uwš-uwš ššuwe šš-ššuwe! ke xšna o tla ka wa e bšna kštswana thaba xore e dira'ng mo xodimo xa mofsika.

6 E tla kxokoloxa wa humana e lškšlšla le maxaxa, fao o tla bšna xe batho ba tiile maatla le mafolofolo a a makatsšaxo, thška e kxaoxa setoxo moššmane a re nka tle ke e bšnš ka moterai (screw) xo be xo thunye dihase xodimo xa leššika, ba fufuletšwe la pelo-mpolayšš xomme xe ba e swere xoba ba e bolaile xo a bokšlana e rwalwa xa botse e išwa xaš le diphššfštšwana tššela tšše dingwš. Di rolwa kxorong, ba a fihla bo-Mathššakxš (dingaka) e a buiwa ba nthšša tššeo ba di tsebaxo xo hlakanthšwa le

melemo yeo ba e tsebaxo xa botse 'me xo iwa ka kowa moraxo mo
xo lexo pitsa e kxolo ya meetse a a kxelwexo ke methepana e se
naxo bosodi mme fihla di xobelwa ka fao.

Dinama tšona di a butšwa kowa kxorong di tlilo lewa
thapama ke xo boilwe xo kxaya naxa.

7

Pele xa xo tla xa Babašweu mono ba xešo ba be ba apara
matlalô a diphôôfôlô tša naxa le tša xaš. Matlalô a diphôôfôlô
a be a thapišwa a xohlwe xoba a falwe diphalô, diphalô tšona
di a lewa ke sešêbô. Ke a se no xo falwa a thšêlwa ka mahura
ao a bitšwaxo mmapa byale a thôngwa a šoxwa. Kowa naxeng xo na
le phôôfôlô tša matlalô a botse a bohlokwa kudu tše byalo ka
bata tše tau, nkwê le lepôxô. Tše dibata ke tše šoro ~~kam~~ kudu,
eupya le xa xo le byalo batho ka baka la botse bya matlalô
a tšona ba ba ba bete pelo xore ba yo di tsoma xore ba
humane matlalô a tšona. Nkwê le lepôxô tšona di dula thabeng
tša masodi, tau yôna e dula kxakala xo ya.

8

Xo ya dinokeng mo xo nwaxo maphôôfôlô. Xôna mo bana ba
bašimane ba a di xoxa dithšôša ba leba xo tsoma tšona tše tše
boxale. Tau yôna e tsongwa ka xo kxobokana ka sehlopha.

Yôna xe e bôna batho e leka xo thšaba xanyane, fêla xe e
sa rate, e patlama fase fêla ya botalala e phethola mosela
kamo le kamo e theile fêla yeo a lwaxo. Byale botsumi ba
bohlale bôna ba thôma xo koba dimpya xore di se ke tša e xalefisa.

Mošimane a e thômê a e unê ka thšôša xoba lerumô a swere
ka ntsôxôtlô lešaba la motlwa, mme xe e yo thôma xo re: bibidu
e swanetše xo yo wêla xodimo xa lôna a le swere senna, bangwê
kxalê ba fihlile mošimane o šetše a betetše ka lerumô a bile aš e
9 kxobile ka lefase, mme o tla ka wa bôna 'bata sa xo se hwê
matwa, se tla biloxa ka xare xa bôna sa rata le xo ba xasa le
xore se hwêlê xomo xa motho.

Xa e na seo e ka se diraxo, e sa ke e bê e lahlê ngana fase
Xomme moxale yeo a e bolailexo o tla tumišwa xa xolo-xolo xwa
xobya ~~xxx~~ moxobô xo iwa kxorong ya mošatê mekxošî e le iu-iu-iu.
Senatla sela sa boxale sôna se setše se rwešitšwe diala tša boxale
bya xaxwe. Kxošî le yôna e yo mo nea kxomo. Le tšona nkwê le
lepôxô di bolawa ka mokxwa o byalo, ba bolai ba tšona ba fiwa *Kxomo mošaxi*
Matlalô a baka tše a diraxo, di kôbô toa maxosi tše potze kudu kudu.

F.N.D. S 317.